ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

“ДАР БОРАИ ФАРҲАНГ”

Қонуни мазкур асосҳои ҳуқуқӣ, ташкилӣ, иҷтимоӣ, иқтисодӣ ва принсипҳои асосии сиёсати давлатиро дар соҳаи фарҳанг танзим менамояд.

БОБИ 1.
МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

1) **фарҳанг** – маҷмуи арзишҳои моддию маънавӣ, ки ба рушди маънавӣ, қонеъ гардондани завқу ҳиссиёти зебоипарастии шахс ва ташаккули шахсият равона гардидаанд;

2) **фаъолияти эҷодӣ** – намуди фаъолияти фарҳангӣ, ки ба офаридан, ташаккул, таҷдид, тарғибу оммавигардонии арзишҳои фарҳангӣ равона гардидааст;

3) **фаъолият дар соҳаи фарҳанг** – фаъолияти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, ки ба эҷоду ташаккул, ҳифз, эҳё ва татбиқи арзишҳои фарҳангӣ нигаронида шудааст;

4) **объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ** – объектҳо ё ашёҳои таърихии фарҳанги моддӣ ва маънавӣ, ки аҳаммияти таърихӣ, илмӣ ва арзиши умумибашарӣ, умумимиллӣ ё маҳаллӣ доранд;

5) **сарватҳои таърихию фарҳангӣ** – арзишҳои маънавӣ ва ашёҳои моддии дорои арзиши миллӣ, таърихӣ, бостоншиносӣ, илмию маърифатӣ, бадеӣ, маънавию ахлоқӣ ва фарҳангӣ, ки арзишҳои умумимиллӣ ва умумибашарӣ ба ҳисоб мераванд;

6) **сарватҳои фарҳанги миллӣ** – арзишҳои фарҳангӣ, ки дорои аҳаммияти таърихию фарҳангӣ буда, ба Феҳристи ягонаи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ ворид карда шудаанд;

7) **мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг** – мақоми иҷроияи марказии ҳокимияти давлатӣ, ки сиёсати давлатиро дар соҳаи фарҳанг амалӣ намуда, раванди фарҳангиро дар муассисаҳои соҳаи фарҳанг, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқиашон назорат менамояд;

8) **иттифоқҳои эҷодӣ** – иттиҳодияи ҷамъиятии кормандони касбии эҷодии як ё якчанд равияҳои фарҳангӣ, ки дар асоси узвият ва ихтиёрӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис меёбанд;

9) **мероси таърихию фарҳангӣ** – маҷмуи арзишҳои фарҳангӣ, ки аҳаммияти миллӣ, таърихӣ, фарҳангӣ, бадеӣ, илмию маърифатӣ ва маънавию ахлоқӣ дошта, сарвати умумибашарӣ ба ҳисоб мераванд;

10) **мероси фарҳанги миллӣ** – маҷмуи арзишҳои фарҳангӣ, ки аз нигоҳи аҳаммияти таърихию фарҳангӣ дорои дараҷаи махсуси арзиши миллӣ мебошанд;

11) **мероси фарҳанги ғайримоддӣ** – анъанаҳои миллӣ, ҷашну маросим, муҳтавою моҳияти адабиёт ва воситаҳои шифоҳии ифодаи онҳо (забон, фолклор, урфу одат, донишу малака), ки ба ашёву ҳунарҳои бадеии халқӣ ва падидаҳои ба табиат алоқаманд вобастагӣ доранд;

12) **муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг** – муассисаҳои таълимӣ, новобаста ба шакли ташкилию ҳуқуқӣ, ки раванди таълиму тарбияро мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба роҳ монда, барномаҳои таълимиро дар соҳаи фарҳанг амалӣ менамоянд;

13) **муассисаҳои илмӣ – таҳқиқотии соҳаи фарҳанг** - муассисаҳое, ки доир ба рушди самтҳои мухталифи соҳаи фарҳанг корҳои илмӣ-таҳқиқотӣ ва илмӣ–методиро ба анҷом мерасонанд;

14) **муассисаҳои консертӣ** – муассисаҳое, ки барои ташкил ва гузаронидани консертҳо, тарғиби мусиқӣ, тарбияи зебоипарастӣ ва чорабиниҳои дигари фарҳангию оммавӣ масъул мебошанд;

15) **бойгонӣ** - муассиса ё воҳиди сохтории мақомоти давлатӣ, корхона ва ташкилот, ки ҷамъоварӣ, баҳисобгирӣ, нигоҳдорӣ ва истифодабарии ҳуҷҷатҳои бойгониро ба амал мебарорад;

16) **воситаҳои ахбори омма** – матбуоти даврӣ, агентиҳои иттилоотӣ, телевизиону радио, инчунин кинохроникаҳо, сабтҳо ва барномаҳои аудио ва аудиовизуалӣ, ки тавассути интишор, эфир ё кабел мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пахн мешаванд;

17) **китобхона** – муассисаи иттилоотӣ, фарҳангӣ ва омӯзишӣ, ки дорои фонди муташаккили адабиёт, ҳуҷҷатҳо ва маводи дигари маънавӣ буда, онҳоро барои истифодаи муваққатӣ ба истифодабарандагон пешниҳод менамояд, инчунин хизматрасониҳои дигари китобдориро ба анҷом мерасонад;

18) **кино** – соҳаи фарҳанг ва санъат, ки маҷмуи фаъолияти касбӣ, эҷодӣ, истеҳсолӣ, илмӣ, техникӣ, таълимӣ ва иттилоотии ба офаринишу истифодаи филмҳо нигаронидашударо дар бар мегирад;

19) **нашриёт** – муассисае, ки маҳсулоти чопиро интишор менамояд, аз ҷумла ҷиҳатҳои ташкилӣ, забонӣ, молиявӣ, техникӣ, технологӣ ва таъминоти дигари интишори онро ба ухда дорад;

20) **осорхона** – муассисаи ғайритиҷоратии фарҳангӣ, ки бо мақсади дарёфт, бақайдгирӣ, гурӯҳбандӣ, барқароркунӣ, нигоҳдорӣ, таҳқиқ ва намоиши оммавии ашё ва коллексияҳои таърихию фарҳангӣ таъсис дода мешавад;

21) **сирк** – муассисае, ки ба санъати намоишӣ, басаҳнагузорӣ ва намоиши қобилияти фавқулодаи инсон, зебогии ҷисм, рамзи ҷасорату шуҷоат машғул мебошад;

22) **театр** – муассисае, ки фаъолияти асосии он офаридан ва ба тамошобин ба таври зинда иҷро ва пешниҳод намудани намоишномаҳои театрӣ ва дигар намоишномаҳо мебошад;

23) **телевизион ва радиошунавонӣ** – муассисае, ки пахши барномаҳо ва ахборро бо истифода аз шабакаҳои кабелӣ, ноқилӣ, моҳворавӣ, бисёрканалаи рақамӣ, компютерӣ, аз ҷумла шабакаи байналмилалӣ ва дигар шабакаҳо ба роҳ мемонад;

24) **корманди соҳаи фарҳанг** – шаҳрванде, ки дар муассиса ё воҳиди сохтори мақомоти давлатӣ дар эҷод, ташаккул, татбиқ, ҳифз ва рушди арзишҳои фарҳангӣ саҳм гузошта, дар ҳамин соҳа кору фаъолият мекунад;

25) **корманди касбии эҷодӣ** – шахси воқеӣ, ки фаъолияти касбиаш ба эҷод ва ташаккули арзишҳои бадеӣ, таҷдид ё тафсири асарҳои бадеӣ ва санъат равона мегардад;

26) **ҳунарҳои бадеии халқӣ** – яке аз шаклҳои эҷодиёти халқӣ, фаъолият оид ба офаридани маснуоти бадеии таъиноташон манфиатрасон ва ё ороишӣ буда, дар асоси эҷодкунии инфиродӣ ва дастҷамъона рушд додани анъанаҳои мероси санъати халқӣ дар маҳалли муайян дар раванди меҳнати эҷодкоронаи дастӣ ва ё механиконидашудаи устоҳои ҳунарҳои бадеии халқӣ амалӣ гардонда мешаванд;

27) **чорабиниҳои намоишии фарҳангию оммавӣ** – чорабиниҳое, ки бахшида ба таҷлили ҷашну тантанаҳо, санаҳои таърихӣ, рӯзҳои фарҳангӣ, фестивалҳо, намоишҳо, озмунҳо ва ҷовидон гардонидани хотираи арбобони шинохтаи сиёсию давлатӣ, фарҳангию илмӣ ва ҷамъиятӣ дар сатҳи маҳал, минтақа, вилоят, ҷумҳурӣ ва байналмилалӣ баргузор карда мешаванд.

Моддаи 2. Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фарҳанг

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи фарҳанг ба -Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалие, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, иборат мебошад.

Моддаи 3. Доираи амали Қонуни мазкур

Қонуни мазкур фаъолият дар соҳаи фарҳангро дар самтҳои зерин танзим менамояд:

1) кашф, ҳифз, тармим ва истифодаи ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ;

2) адабиёти бадеӣ, кинематография, санъати саҳнавӣ, рақсӣ, мусиқӣ, тасвирӣ, суратгирӣ ва дигар намуду навъҳои (жанрҳои) санъат;

3) касбу ҳунари бадеии халқӣ, намудҳои фарҳанги халқӣ, забонҳо, лаҳҷаҳо, эҷодиёти шифоҳии халқ (фолклор), анъанаву маросим, номи мавзеъҳои таърихӣ;

4) эҷодиёти бадеии ҳаваскорон;

5) кори осорхона, ҷамъоварӣ ва гурӯҳбандӣ кардани ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ;

6) табъу нашри китоб, фаъолияти китобдорӣ ва фаъолияти дигари фарҳангӣ, ки ба эҷоду ташвиқи китоб ва истифодаи он вобаста аст, инчунин фаъолияти муассисаҳои бойгонӣ;

7) телевизион, радио ва дигар воситаҳои намоишу шунавонидан дар мавриди офаридан ва густариши сарватҳои фарҳангӣ;

8) тарбияи зебоипарастӣ (эстетикӣ), маълумоти бадеӣ, фаъолияти омӯзгорӣ дар ин соҳа;

9) таҳқиқоти илмӣ дар соҳаи фарҳанг;

10) табодули байналмилалӣ дар соҳаи фарҳанг;

11) истеҳсоли мавод, таҷҳизот ва воситаҳои дигари марбут ба нигоҳ доштан, офаридан, интишор ва азхудкунии сарватҳои фарҳангӣ;

12) фаъолияти дигаре, ки тавассути он сарватҳои фарҳангӣ эҷод, ҳифз ва аз худ карда мешаванд.

Моддаи 4. Сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

1. Сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг яке аз самтҳои афзалиятноки сиёсати иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад.

2. Давлат бо мақсади рушди соҳаи фарҳанг ҳамоҳангсозии -фаъолияти вазорату идораҳо, мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, шахсони воқеӣ ва ҳуқуқиро таъмин менамояд.

Моддаи 5. Принсипҳои асосии сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

Сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг аз принсипҳои зерин иборат аст:

1) иштироки озодонаи шаҳрвандон дар ҳаёти фарҳангии ҷомеа;

2) кафолати қонеъгардонии талаботи фарҳангии шаҳрвандон ва таъмини ҳимояи ҳуқуқи онҳо дар соҳаи фарҳанг;

3) дастгирии шахсиятҳои боистеъдод дар соҳаи фарҳанг;

4) эҳтиром, риояи ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд;

5) дастгирии давлатии соҳаи фарҳанг, ҳифз, рушд ва нигоҳдории мероси таърихию фарҳангии миллати тоҷик ва дигар халқу ақаллиятҳои миллие, ки дар ҳудуди Тоҷикистон зиндагӣ мекунанд;

6) мусоидат ба рушди хусусиятҳои умумимиллӣ, илмӣ, дунявӣ ва башардӯстонаи фарҳанг;

7) дастрасии шаҳрвандон ба арзишҳо ва сарватҳои фарҳангӣ;

8) таъмини фаъолияти озоди эҷодӣ, баробарҳуқуқии шаҳрвандон дар самти эҷод, истифода, интишори арзишҳо ва сарватҳои фарҳангӣ;

9) ташаккул ва рушди эҷодиёти шифоии халқ (фолклор), анъана, ҷашну маросимҳо;

10) таъмини ҳамгироии фарҳанги халқи тоҷик бо фазои фарҳангии ҷаҳонӣ, пешниҳоди кафолатҳои ҳуқуқӣ бо мақсади нигоҳдории мероси таърихии халқи тоҷик, ҷамъиятҳои этникӣ, рушд ва таҷдиди иқтидори эҷодии ҷомеа;

11) эҳё ва ҳифзи намунаҳои фарҳанги халқӣ ва ҳунарҳои бадеии халқӣ;

12) таъмини ҷанбаи демократӣ ва давлатию ҷамъиятӣ доштани идоракунии соҳаи фарҳанг;

13) ҳифзи ҳуқуқи муаллиф ва ҳуқуқҳои дигари ба пешбурди фаъолият дар соҳаи фарҳанг алоқаманд;

14) пешгирӣ ва бартараф намудани тамоилҳои инҳисорӣ дар самтҳои фаъолият дар соҳаи фарҳанг;

15) дастгирии давлатии иттифоқҳои эҷодӣ, иттиҳодияҳои -ҷамъиятӣ ва дигар ташкилотҳои эҷодӣ дар татбиқи фаъолият дар соҳаи фарҳанг.

Моддаи 6. Ҳуқуқи шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг

1. Шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон қатъи назар аз миллат, нажод, ҷинс, забон, таҳсилот, эътиқоди динӣ, вазъи иҷтимоӣ, молу мулк ва хусусияти касбу кор ҳуқуқ доранд:

1) мутобиқ ба қобилият ба ҳамаи намудҳои фаъолияти эҷодӣ, тавассути интихоби мустақилонаи соҳаҳою шаклҳои татбиқи он, гирифтани таҳсилоти босифат, такмили истеъдод, маҳорат ва малака машғул шаванд;

2) фаъолияти эҷодии худро дар асосҳои касбӣ ва ғайрикасбӣ (ҳаваскорӣ) амалӣ намоянд;

3) новобаста аз фаъолияти касбӣ ва ғайрикасбии (ҳаваскорӣ) эҷодӣ аз ҳуқуқ ба моликияти зеҳнӣ, озодии истифодабарии маҳсули меҳнати худ аз дастгирии давлатӣ истифода намоянд;

4) намоиш ва фурӯши маҳсули фаъолияти эҷодии худро дар дохил ва хориҷи мамлакат мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ташкил намоянд;

5) сарватҳои таърихиву фарҳангӣ, китобхонаҳо, осорхонаю бойгониҳои давлатиро озодона истифода намоянд;

6) молики молу мулки дорои аҳаммияти таърихиву фарҳангӣ, биноҳо, муассисаҳо, корхонаҳо ва объектҳои дигари таърихиву фарҳангӣ бошанд;

7) мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон барои рушди соҳаи фарҳанг ташкилот, муассисаю корхона, иттифоқҳои эҷодӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва иттиҳодияҳои дигар таъсис диҳанд ва вазифаи миёнаравиро дар соҳа амалӣ намоянд;

8) аз имкониятҳои дигар дар соҳаи фарҳанг мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода намоянд.

2. Ҳуқуқи дастрасии шаҳрвандон ба арзишҳои фарҳангӣ таъмин карда мешавад, агар бо тартиби пешбининамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дастрасии махсус ба объектҳои муайяни мероси фарҳанги миллӣ маҳдуд нагардида бошад.

Моддаи 7. Уҳдадориҳои шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг

Шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон уҳдадоранд:

1) нисбат ба мерос, сарватҳои таърихию фарҳангӣ ва ҳифзу нигоҳдории онҳо бомасъулият буда, муносибати ғамхорона зоҳир намоянд;

2) фарҳанги миллӣ, забони давлатӣ, урфу одат, ҷашну маросимҳои халқи тоҷик, гурӯҳҳои этникӣ ва забонҳои дигарро эҳтиром намоянд;

3) ба кирдорҳои зиддиҳуқуқӣ, ки боиси вайрон гардидани тартиботи ҷамъиятӣ мегарданд, роҳ надода, тартиботи ҷамъиятӣ ва қоидаҳои муқаррарнамударо дар ҷойҳои гузаронидани чорабиниҳои намоишии фарҳангӣ ва чорабиниҳои дигари оммавӣ риоя намоянд;

4) ба ҷойҳои гузарондани чорабиниҳои намоишии оммавӣ маводҳои сахттаъсири мадҳушкунанда ва моддаҳои дигар, ки истифодаи онҳо метавонад ба ҳаёт ва саломатии одамон зарар расонад ва ё хавфнок бошад, бо худ наоранд;

5) ба саҳна, майдон, тахтасуфа, чуқурии оркестр, инчунин макони ҷойгиршавии тамошобинон ҳангоми гузарондани чорабиниҳои намоишии оммавӣ ҳар гуна ашёи ба ҳаёт ва саломатии инсон хавфнокро напартоянд;

6) ба истифодаи шиору овезаҳо, рамзҳо ва ашёҳои аёнии дигар, ки ба барангехтани низоъҳои иҷтимоӣ, нажодӣ, миллӣ, динӣ, маҳалгароӣ ва авлодӣ равона гардидаанд, инчунин ҳуқуқи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқиро ҳангоми гузарондани чорабиниҳои намоишии оммавӣ поймол мекунанд, роҳ надиҳанд.

Моддаи 8. Кафолати давлатии шаҳрвандон дар соҳаи фарҳанг

1. Ба шаҳрвандон ҳуқуқи фаъолият намудан дар соҳаи фарҳанг тавассути фароҳам овардани имконияти баробари иштирок дар ҳаёти фарҳангии ҷомеа, дастрасӣ ба арзишҳои фарҳангӣ, гирифтани таҳсилоти босифати тахассусӣ, такмили истеъдод, маҳорат, малака ва қобилияти худ кафолат дода мешавад.

2. Мақомоти давлатӣ барои тарғиби мероси фарҳанги миллӣ тавассути воситаҳои ахбори омма ва муассисаҳои фарҳангӣ мусоидат намуда, барои таъмини хизматрасонӣ ба шахсони дорои имкониятҳои маҳдуд зимни дастрасӣ ба истифодаи чорабиниҳои фарҳангӣ мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон тадбирҳо меандешанд.

БОБИ 2.
САЛОҲИЯТ ВА ВАКОЛАТҲОИ МАҚОМОТИ ҲОКИМИЯТИ ДАВЛАТӢ ДАР СОҲАИ ФАРҲАНГ

Моддаи 9. Салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг

Ба салоҳияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг мансубанд:

1) пешбурди сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг;

2) тасдиқ намудани дурнамо, консепсия, стратегия ва барномаҳои давлатии рушди соҳаи фарҳанг;

3) муайян намудани тартиби тағйири ҷой, нусхабардорӣ намудан ва таъмири объектҳои дорои арзиши махсуси таърихӣ ва фарҳангӣ;

4) тасдиқ намудани феҳристҳои ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг;

5) таъсис, азнавташкилдиҳӣ ва барҳамдиҳии муассисаҳои давлатии сатҳи ҷумҳуриявии соҳаи фарҳанг;

6) муайян намудани меъёрҳои ҳадди ақали маблағгузории соҳаи фарҳанг, тартиби маблағгузории муассисаҳои давлатии соҳаи фарҳанг;

7) тасдиқ намудани тартиб ва шартҳои ба муассисаҳои давлатии соҳаи фарҳанг ва дастаҳои алоҳидаи касбии бадеию эҷодӣ додани мақоми «ҷумҳуриявӣ», «миллӣ» ва «академӣ»;

8) муайян намудани андозаи музди меҳнат, маоши вазифавӣ, меъёрҳо ва тартиби пешниҳоди имтиёзҳо, грантҳо, ҷоизаҳо ва стипендияҳо барои кормандони муассисаҳои соҳаи фарҳанг;

9) ташкил ва татбиқи таҳқиқоти бунёдӣ ва амалии илмӣ дар соҳаи фарҳанг, расонидани ёрии методӣ барои пешбурди фаъолият дар соҳаи фарҳанг барои муассисаҳои фарҳангӣ ва дигар субъектҳои фаъолияти фарҳангӣ;

10) таъмини рушди фарҳанг дар муҳити ҳаёти деҳот, аз ҷумла тавассути ҷойгиркунонии самараноки муассисаҳои фарҳангӣ;

11) ҳавасмандгардонии субъектҳои фаъолияти фарҳангӣ, ки дар инкишоф ва паҳнсозии арзишҳои фарҳангӣ, тарбияи мутахассисон саҳм мегузоранд;

12) мусоидат ба рушди ҳамкориҳои байналмилалии фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

13) ташаккул ва инкишофи муҳити рақобатпазир дар соҳаи фаъолияти эҷодӣ;

14) ташкили воситаҳои ахбори омма, ки ба тарғибу оммавигардонии дастовардҳои соҳаи фарҳанг ва тарбияи завқи зебоипарастии ҷомеа равона гардидаанд;

15) танзими аз ҳудуди ҷумҳурӣ берун баровардан ва ба ҳудуди он воридсозии арзишҳо ва сарватҳои таърихию фарҳангӣ дар асоси талаботи қонунгузории амалкунанда;

16) тарбия ва бозомӯзии мутахассисони соҳаи фарҳанг вобаста ба талаботи соҳа дар дохил ва хориҷи мамлакат;

17) тасдиқ намудани низомномаҳои намунавии муассисаҳои соҳаи фарҳанг;

18) тасдиқ намудани қоидаҳои гузаронидани аттестатсияи кормандони соҳаи фарҳанг;

19) тасдиқ намудани қоидаҳои аз аккредитатсияи давлатӣ гузаронидани муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг;

20) тасдиқ намудани низомномаи намунавии комиссия оид ба муваққатан аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон берун баровардани сарватҳои таърихию фарҳангӣ;

21) амалӣ намудани салоҳияти дигаре, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

Моддаи 10. Ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

Ба ваколатҳои мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг дохил мешаванд:

1) иштирок дар татбиқи сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг;

2) таҳияи пешниҳодҳо ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба ҳифзи мероси моддӣ ва ғайримоддии фарҳангӣ дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон;

3) таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани дурнамо, консепсия, стратегия ва барномаҳои давлатии рушди соҳаи фарҳанг;

4) амалӣ намудани барномаҳои давлатии рушди соҳаи фарҳанг;

5) таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани феҳристҳои ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг;

6) дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон баргузор намудани чорабиниҳо вобаста ба ҳифз, баҳисобгирӣ, консерватсия, азнавбарқароркунӣ ва истифодаи мақсадноки сарватҳои таърихию фарҳангӣ, инчунин ҷовидон гардондани хотираи ходимони намоёни давлатӣ ва ҷамъиятӣ;

7) муайян ва тасдиқ намудани тартиби ягонаи ҷамъоварии маълумоти омории соҳаи фарҳанг;

8) муайян намудани қоидаҳои баҳисобгирии гурӯҳҳои ҳунарӣ, ансамблҳо, ҳунармандони алоҳида, продюсерон, марказҳои продюсерию эҷодӣ;

9) дастгирӣ ва ҳамоҳанг намудани фаъолияти муассисаҳои давлатии дорои аҳаммияти ҷумҳуриявӣ дар соҳаи фарҳанг оид ба рушди осорхона, фаъолияти китобдорӣ, мусиқӣ, санъати театрӣ, кинематография ва ҳунарҳои бадеии халқӣ;

10) таҳия ва тасдиқ намудани низоми ҳавасмандгардонӣ дар соҳаи фарҳанг;

11) тасдиқ намудани қоидаҳои тартиби мониторинг, баҳодиҳии фаъолияти муассисаҳои соҳаи фарҳанг;

12) тасдиқ намудани тартиби ҷобаҷогузории мутахассисони ҷавоне, ки муассисаҳои таълимии таҳсилоти касбии соҳаи фарҳангро хатм менамоянд;

13) тасдиқ намудани қоидаҳои ташкил ва баргузории фаъолияти сафарҳои ҳунарӣ;

14) бақайдгирии давлатӣ ва муайян кардани тартиби истифодаи мероси фарҳанги миллии дар хориҷи кишвар ҷойдошта, тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон;

15) таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани тартиби ба китобхонаҳои вилоятӣ, ноҳиявӣ ва шаҳрӣ додани мақоми «марказӣ»;

16) таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани низомномаҳои намунавии муассисаҳои соҳаи фарҳанг;

17) таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани қоидаҳои гузарондани аттестатсияи кормандони соҳаи фарҳанг;

18) таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани қоидаҳои аз аккредитатсияи давлатӣ гузаронидани муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг;

19) таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод намудани низомномаи намунавии комиссия оид ба муваққатан аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон берун баровардани сарватҳои таърихию фарҳангӣ;

20) аттестатсияи кормандони соҳаи фарҳанг, баҳогузории маҷмуӣ ба фаъолияти муассисаҳои соҳаи фарҳанг;

21) тасдиқ намудани тартиби ташаккулдиҳӣ ва нигоҳдории фонди осорхонавии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

22) таъсис додани шуроҳои соҳавии бадеӣ-экспертӣ ва тасдиқ намудани низомномаи онҳо;

23) амалӣ намудани маҷмуи чорабиниҳо оид ба ҷустуҷӯ ва дастгирӣ намудани ҷавонони болаёқат ва дастаҳои ҳаваскорӣ ва худфаъолияти фарҳангӣ;

24) ҳамоҳанг ва амалӣ сохтани сиёсати репертуарӣ дар самти санъати мусиқӣ, театрӣ ва дигар соҳаҳои фарҳанг;

25) таҳия ва дар мувофиқа бо мақомоти дахлдори давлатӣ тасдиқ намудани қоидаҳои хизматрасонии пулакӣ оид ба пешниҳоди (фурӯши) мол, кор ва хизматрасонӣ аз ҷониби муассисаҳои соҳаи фарҳанг;

26) пешниҳоди дархостҳо ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба дохил намудани ҷузъҳои мероси фарҳанги ғайримоддии халқи тоҷик ба рӯйхати мероси умумиҷаҳонии фарҳангии ЮНЕСКО, ки ба ҳифзи фаврӣ ниёз доранд;

27) ҳамоҳангсозии фаъолияти байнисоҳавии илмӣ ва илмию техникӣ бо мақсади амалӣ намудани консепсияҳо, барномаҳо, лоиҳаҳои илмӣ, инноватсионӣ, технологию коммуникатсионӣ;

28) ба роҳ мондани ҳамкорӣ ва робита бо давлатҳои хориҷӣ ва ташкилотҳои байналмилалӣ дар соҳаи фарҳанг;

29) амалӣ намудани ваколатҳои дигаре, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян намудааст.

Моддаи 11. Ваколатҳои вазорату идораҳое, ки дар сохтори худ муассисаи фарҳангӣ доранд

Ба ваколатҳои вазорату идораҳои дигари Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки дар сохтори худ муассисаи фарҳангӣ доранд, дохил мешаванд:

1) дар мувофиқа бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг тасдиқ намудани оинномаи муассисаи соҳаи фарҳанги тобеъиятдошта;

2) тасдиқ намудани барномаҳо оид ба рушди муассисаҳои соҳаи фарҳанги тобеъиятдошта;

3) ҳамоҳангсозии кори муассисаи соҳаи фарҳанг, новобаста ба тобеияти идоравӣ, дар ташкили фаъолият дар соҳаи фарҳанг;

4) ба роҳ мондани тартиби такмили ихтисос ва аз аттестатсияи давлатӣ гузаштани кормандони муассисаҳои фарҳангии тобеи худ бо иштироки намояндаи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг;

5) андешидани чораҳо барои тайёр кардани мутахассисони соҳаи фарҳанг;

6) муҳайё намудани шароит барои барқарорсозии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ;

7) ба роҳ мондани озмуни фармоишҳои эҷодӣ ва фарҳангӣ, тибқи тартиби муқарраршуда;

8) амалӣ намудани ваколатҳои дигаре, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

Моддаи 12. Ваколатҳои мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

Ба ваколатҳои мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи фарҳанг дохил мешаванд:

1) дастгирии муассисаҳои маҳаллии соҳаи фарҳанг;

2) таҳия, тасдиқ ва татбиқи барномаҳои мақсадноки маҳаллӣ оид ба рушди соҳаи фарҳанг;

3) пешниҳод намудани таклифҳо ба мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг барои ба Феҳристи ягонаи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ ворид намудани ёдгориҳои дорои аҳаммияти таърихию фарҳангӣ;

4) баҳисобгирӣ, ҳифз, консерватсия, азнавбарқароркунӣ, истифода бурдани сарватҳои таърихию фарҳангии минтақа ва шаҳру ноҳия;

5) ҷовидон гардондани хотираи ходимони намоёни кишвар дар соҳаи фарҳанг;

6) амалӣ намудани маҷмуи чорабиниҳо оид ба ҷустуҷӯ ва дастгирии ҷавонони лаёқатманд ва дастаҳои эҷодию ҳунарӣ;

7) риоя намудани тарзи махсуси нигоҳдории объектҳо ва сарватҳои миллии фарҳангӣ;

8) ҷалб намудани иттифоқҳои эҷодӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар корҳои тарғиботӣ оид ба ҳифз, нигоҳдорӣ ва истифодаи объект-ҳои мероси таърихию фарҳангӣ;

9) таъсис додани фонди рушди фарҳанг дар маҳал;

10) амалӣ намудани ваколатҳои дигаре, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

Моддаи 13. Ваколатҳои мақомоти маҳаллии идоракунӣ дар соҳаи фарҳанг

Ба ваколатҳои мақомоти маҳаллии идоракунӣ дар соҳаи фарҳанг дохил мешаванд:

1) ҳамоҳангсозии фаъолияти муассисаҳои соҳаи фарҳанг, ки аз буҷети маҳаллӣ маблағгузорӣ мешаванд;

2) пешбурди ҳисоботи оморӣ ва пешниҳоди онҳо ба мақомоти болоӣ;

3) таъин ва озод намудани роҳбарони муассисаҳои соҳаи фарҳанг, ки аз буҷети маҳаллӣ маблағгузорӣ мешаванд, мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон;

4) ташкили такмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи фарҳанг тавассути шабакаи кабинетҳои методӣ;

5) амалӣ намудани ваколатҳои дигаре, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

Моддаи 14. Ваколатҳои мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар соҳаи фарҳанг

Мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот дар доираи фаъолияти худ ваколатҳои зеринро доро мебошанд:

1) муассисаҳои маҳаллии соҳаи фарҳангро дастгирӣ менамоянд;

2) барои беҳтар намудани раванди кори муассисаҳои фарҳангӣ ва шароити моддию маишии кормандони соҳаи фарҳанг мусоидат менамоянд;

3) барои беҳтар шудани шароити иҷтимоии кормандони соҳаи фарҳанг чораҳо меандешанд;

4) амалӣ намудани ваколатҳои дигаре, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст.

БОБИ 3.
ҲУҚУҚУ УҲДАДОРИҲОИ КОРМАНДОНИ СОҲАИ ФАРҲАНГ

Моддаи 15. Ҳуқуқу уҳдадориҳои кормандони соҳаи фарҳанг

1. Кормандони соҳаи фарҳанг ҳуқуқ доранд:

1) бо мақсади амалисозии фаъолияти эҷодӣ аз хизматрасонии муассисаҳои соҳаи фарҳанг истифода баранд;

2) шахсони дигарро ба фаъолияти худ ҷалб кунанд;

3) ба иттифоқҳои эҷодӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ тибқи завқи эҷодӣ ва касбӣ дохил шаванд;

4) дар соҳаи эҷодиёти бадеии халқӣ фаъолият намуда, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон махфияти касбиашонро ҳифз ва натиҷаи меҳнаташонро озодона ихтиёрдорӣ намоянд;

5) бо мақсади амалисозии фаъолияти касбӣ бо шароити мусоид таъмин карда шаванд;

6) ташаббус ва таҷрибаи пешқадами худро дар амал татбиқ намоянд;

7) шаклу усулҳои самарабахши фарҳангиро интихоб ва татбиқ намоянд;

8) барои такмили маҳорати касбӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рухсатии эҷодӣ истифода намоянд.

2. Кормандони соҳаи фарҳанг уҳдадоранд:

1) низомнома, оиннома, қоидаҳои тартиботи дохилии муассисаҳои соҳаи фарҳанг ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистонро риоя намоянд;

2) маълумотро вобаста ба фаъолияти эҷодӣ, ки фош ё гум кардани он ба манфиати касбии онҳо зарар мерасонад, ҳифз намоянд;

3) шаъну шарафи касбии худро ҳифз намоянд;

4) сатҳи дониш, ҷаҳонбинӣ, маҳорат ва малакаи касбии худро такмил диҳанд;

5) фаъолияти касбӣ, такмили ихтисос ва бозомӯзии худро таҳким бахшанд;

6) барои такмил ва рушди маҳорати касбии худ шароит муҳайё намоянд;

7) метавонанд дорои ҳуқуқу уҳдадориҳои дигари пешбининамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон бошанд.

Моддаи 16. Имтиёзҳои кормандони соҳаи фарҳанг

1. Давлат барои корманди соҳаи фарҳанг шароити мусоид муҳайё намуда, ба онҳо имтиёзҳоро кафолат медиҳад. Кормандони соҳаи фарҳанг дорои чунин имтиёзҳо мебошанд:

1) барои меҳнати шоиста ва дастовардҳо дар фаъолияти касбӣ бо мукофотҳои давлатӣ, соҳавӣ ва намудҳои дигари ҳавасмандгардонӣ сарфароз гардонда шаванд;

2) ба рухсатии эҷодӣ бо нигоҳ доштан ва бе нигоҳ доштани музди меҳнат, рухсатии меҳнатии асосии ҳарсолаи пардохтшаванда, тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, бароянд;

3) тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон аз роҳхатҳои муассисаҳои табобатию истироҳатӣ истифода намоянд;

4) хонаи истиқоматиашонро, ки дар фонди давлатӣ ё ҷамъиятии манзил қарор дорад, дар сурати доштани собиқаи кории на камтар аз 15 сол дар соҳа, тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, хусусӣ намоянд;

5) имтиёзҳои дигаре, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

2. Ба кормандони муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг имтиёзҳои ба кормандони соҳаи маориф баробаркардашуда дода мешаванд.

3. Мақоми ваколатдори давлатӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии шаҳрак ва деҳот, корхонаҳо ва муассисаҳо метавонанд аз ҳисоби захираҳои дохилии худ барои кормандони соҳаи фарҳанг имтиёзҳои иловагиеро, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, муайян намоянд.

4. Кормандони муассисаҳои ғайридавлатӣ дар соҳаи фарҳанг аз имтиёзҳое, ки барои кормандони муассисаҳои давлатӣ дар соҳаи фарҳанг пешбинӣ шудаанд, ҳуқуқи баробар истифода бурданро доранд.

БОБИ 4.
ФАЪОЛИЯТ ДАР СОҲАИ ФАРҲАНГ

Моддаи 17. Фаъолият дар соҳаи фарҳанг

Фаъолият дар соҳаи фарҳанг тавассути эҷод, таблиғ, паҳн намудан, истифода ва ҳифзи сарватҳои таърихию фарҳангӣ аз ҷониби шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ, аз ҷумла онҳое, ки фаъолияти эҳсонкориро амалӣ менамоянд, ба воситаи муассисаҳои фарҳангӣ ва муассисаҳои дигари дахлдор анҷом дода мешавад.

Моддаи 18. Субъектҳои фаъолияти фарҳангӣ

Субъектҳои фаъолияти фарҳангӣ фаъолияти худро дар шакли дастаҷамъӣ ё инфиродӣ, давлатӣ, ғайридавлатӣ ва муштарак амалӣ менамоянд. Субъектҳои фаъолияти фарҳангӣ инҳо мебошанд:

1) ташкилотҳои давлатӣ ва мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар соҳаи фарҳанг;

2) шаҳрвандон, аз ҷумла кормандони соҳаи фарҳанг, кормандони эҷодӣ, эҳсонкорон, соҳибкорон;

3) муассисаҳои фарҳангӣ, аз ҷумла муассисаҳои таълимӣ, илмӣ ва дигар муассисаю ташкилотҳои пешбаранда ва татбиққунандаи фаъолият дар соҳаи фарҳанг;

4) дастаҳои ҳунарӣ, ки дорои мақоми шахси ҳуқуқӣ намебошанд;

5) иттифоқҳои эҷодӣ ва дигар иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар соҳаи фарҳанг;

6) ташкилотҳои байналмилалӣ ва байнидавлатӣ, мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон;

7) дигар шахсони ҳуқуқие, ки ба ҳифз, инкишоф ва паҳнсозии осори фарҳангӣ машғуланд.

Моддаи 19. Фаъолияти муассисаҳои фарҳангӣ

1. Барои татбиқи фаъолият дар соҳаи фарҳанг муассисаҳои фарҳангӣ таъсис дода мешаванд. Вазифаи асосии муассисаҳои фарҳангию фароғатӣ - қонеъ гардонидани талаботи маънавӣ ва ахлоқии ҷомеа мебошад.

2. Фаъолияти муассисаҳои фарҳангию фароғатӣ ба самтҳои зерин равона карда мешавад:

1) нигоҳдорӣ ва таблиғи санъати халқӣ, анъанаю маросимҳои этникии фарҳангӣ, мутобиқгардонии онҳо ба шароити муосири таърихӣ ва иҷтимоию иқтисодӣ;

2) ташкил намудани ҷашнҳо, консертҳо, муаррифиҳо, фестивалу озмунҳо, намоиши амалии санъати мусиқӣ ва тасвирӣ;

3) тарғиб намудани дастаҳои ҳунарӣ, падидаҳои нав ба воситаи иштирок дар ҷашнҳо, озмуну фестивалҳои байналмилалӣ, ҷумҳуриявӣ, вилоятӣ ва минтақавӣ.

Моддаи 20. Мақоми муассисаҳои соҳаи фарҳанг

1. Фаъолияти муассисаҳои соҳаи фарҳангро оинномаи онҳо танзим намуда, тартиби таҳия ва татбиқи онро қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

2. Низомномаи намунавии муассисаҳои соҳаи фарҳанг аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг таҳия ва барои тасдиқ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда мешавад.

3. Ба муассисаҳои соҳаи фарҳанг, дастаҳои касбии бадеӣ ва эҷодӣ, ки фаъолияти онҳо дар соҳаи фарҳанг дорои аҳаммияти махсуси давлатӣ ва ҷамъиятӣ мебошад, мумкин аст мақоми «миллӣ» дода шавад. Мақоми «миллӣ» бо пешниҳоди мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешавад.

4. Ба муассисаҳои соҳаи фарҳанг, дастаҳои касбии бадеӣ ва эҷодӣ, ки фаъолияти онҳо дар соҳаи фарҳанг назаррас мебошад, барои саҳми намоён дар ташаккул, рушд ва таблиғи фарҳангу санъати миллӣ аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон мақоми «академӣ» дода мешавад.

5. Низомномаҳои намунавии муассисаҳои соҳаи фарҳанг, ки дорои мақоми «ҷумҳуриявӣ», «миллӣ» ва «академӣ» мебошанд, аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг таҳия ва аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад.

6. Ба китобхонаҳои вилоятӣ, шаҳрӣ ва ноҳиявӣ, ки ба ташаккул, нигоҳдорӣ ва ба истифода додани маҷмуаҳои универсалии ҳуҷҷатҳо, ташкил намудани истифодаи муштараки захираҳои китобхонаҳо машғуланд ва ба китобхонаҳои дигари тобеашон ёрии методӣ мерасонанд, аз

ҷониби мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатии дахлдор бо тартиби муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг мақоми «марказӣ» дода мешавад.

Моддаи 21. Муассисаҳо, корхонаҳо ва ташкилотҳои соҳаи фарҳанг

1. Ба муассисаҳо, корхонаҳо ва ташкилотҳои соҳаи фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон дохил мешаванд:

1) муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг;
2) муассисаҳои илмӣ-таҳқиқотӣ;
3) китобхонаҳо;
4) осорхонаҳо;
5) хона-музейҳо;
6) қасрҳои (кохҳои) фарҳанг;
7) хонаҳои фарҳанг;
8) фарҳангсаройҳо (клубҳо);
9) марказҳои фарҳангию фароғатӣ;
10) боғҳои фарҳангию фароғатӣ;
11) театрҳо (касбӣ, халқӣ);
12) филармонияҳо (давлатӣ, мардумӣ);
13) сирк;
14) мамнуъгоҳҳо;
15) осорхона-мамнуъгоҳҳо;
16) муассисаҳои табъу нашр;
17) воситаҳои ахбори омма;
18) амфитеатрҳо;
19) оркестрҳо;
20) ансамблҳо;
21) гурӯҳҳои эҷодӣ;
22) бойгониҳо;
23) кинотеатрҳо;
24) хонаҳои кино;
25) киносалонҳо;
26) толори намоишгоҳҳо;
27) марказҳои дизайнерӣ;
28) муассисаҳои таҳқиқотӣ ва тармимӣ;
29) минтақаҳои фарҳангии таърихӣ;
30) марказҳои ҳунарҳои бадеии халқӣ;
31) марказҳои миллии фарҳангӣ;
32) студияҳо;
33) галереяҳои санъати тасвирӣ;
34) устохонаҳои эҷодӣ;
35) устохонаҳои тармими асбобу иншооти таърихию фарҳангӣ.

2. Муассисаҳо, корхонаҳо ва ташкилотҳои соҳаи фарҳанг танҳо дар сурати мавҷуд будани заминаи моддию техникӣ мутобиқ ба меъёрҳои хизматрасонии фарҳангии аҳолӣ таъсис дода мешаванд.

Моддаи 22. Тартиби таъсис ва барҳамдиҳии муассисаҳои соҳаи фарҳанг

1. Муассисаҳои соҳаи фарҳанг бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис ва барҳам дода шуда, дар ин раванд бояд асосҳои зерин ба инобат гирифта шаванд:

1) намудҳои муассисаҳои соҳаи фарҳанг дар асоси мансубияташон ба сохторҳои низоми фарҳанг муайян карда мешавад;

2) муассисаҳои давлатӣ ва ғайридавлатӣ дар соҳаи фарҳанг, ки мақоми маҳаллӣ доранд, дар мувофиқа бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг таъсис дода шуда, мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон аз қайди давлатӣ мегузаранд;

3) барҳамдиҳии муассисаҳои давлатӣ дар соҳаи фарҳанг танҳо бо розигии мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг амалӣ карда мешавад.

2. Муассисаҳои соҳаи фарҳанг аз рӯи шакли ташкилёбӣ ва моликияташон метавонанд давлатӣ, хусусӣ, муштарак ва аз рӯи мақсади фаъолияташон тиҷоратӣ ва ғайритиҷоратӣ бошанд.

Моддаи 23. Муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг

1. Муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг бо тартиби муқарраарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон раванди таълиму тарбияро дар соҳаи фарҳанг ба роҳ монда, барномаҳои таълимиро дар соҳаи мазкур амалӣ менамоянд.

2. Муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг метавонанд ба сафи донишҷӯён довталабонеро қабул намоянд, ки дар соҳаи фарҳангу ҳунар истеъдоди нодиру қобилияти фавқулода доранд, ё худ ғолиби озмунҳои ҷумҳуриявӣ мебошанд.

Моддаи 24. Муассисаҳои илмӣ-таҳқиқотии соҳаи фарҳанг

1. Муассисаҳои илмӣ-таҳқиқотии соҳаи фарҳанг дар асоси барномаю лоиҳаҳо самтҳои гуногуни фарҳанги миллӣ ва фарҳанги ақаллиятҳои миллию этникии сокини Ҷумҳурии Тоҷикистонро мавриди омӯзиш ва таҳқиқоти илмӣ қарор медиҳанд.

2. Муассисаҳои илмӣ-таҳқиқотӣ метавонанд дар самти омӯзиш ва пажуҳиши фарҳанги миллӣ ва фарҳанги ҷаҳонӣ бо муассисаҳои илмии хориҷӣ ҳамкорӣ намуда, аз грантҳои байналмилалӣ бо иҷозати мақомоти ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг истифода баранд.

Моддаи 25. Муассисаҳои табъу нашр

1. Муассисаҳои табъу нашр интишори маҳсулоти чопӣ, аз ҷумла масъалаҳои ташкилӣ, молиявӣ, техникӣ, технологӣ ва таъминоти дигари вобаста ба онро ба уҳда доранд.

2. Мақсади фаъолияти ноширӣ ва полиграфӣ қонеъ намудани талаботи маънавии шахс, ҷомеа ва давлат, мусоидат намудан ба рушди фарҳанги миллӣ бо роҳи афзоиши номгӯй, адади нашр ва ҳаҷми маҳсулоти чопӣ, инчунин баланд бардоштани фарҳанги аҳли ҷомеа тариқи дастрасӣ ба маҳсулоти чопӣ, муаррифии арзишҳои башардӯстона ва тарҷумаю чоп кардани асарҳои машҳури адабиёти миллӣ ва ҷаҳонӣ мебошад.

3. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ метавонанд бо тартиби муқарраарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муассисаи нашриявӣ, корхонаи полиграфӣ ва фурӯши маҳсулоти чопӣ таъсис диҳанд.

Моддаи 26. Муассисаҳои консертӣ

1. Муассисаҳои консертӣ маҷмуи чорабиниҳоро бо мақсади фароҳам овардани шароит барои намоиши оммавии асарҳои адабиёт ва санъат, тарғиби дастаҳои бадеӣ ва ҳунармандони алоҳида анҷом медиҳанд. Намудҳои муассисаҳои консертӣ инҳоянд:

1) филармония;

2) ансамбл;

3) оркестр;

4) хона ва қасрҳои фарҳанг;

5) дигар муассисаҳои фарҳангӣ, ки фаъолияти мазкурро амалӣ менамоянд.

2. Вазифаи асосии муассисаҳои консертӣ тарбияи завқу ҳиссиёти зебоипарастию тарғиби мусиқӣ, таъмини шароит барои эҷоди барномаю баромадҳо ва намоишҳои баландмазмун, ташкили консертҳои дастаҳои касбии бадеӣ ва ҳунармандони алоҳида, амалисозии -фаъолияти бадеӣ-равшаннамоӣ ва рушди мусиқӣ мебошад.

3. Муассисаҳои консертӣ дар фаъолияти эҷодии худ мустақил буда, барномаҳои эҷодӣ пешниҳод менамоянд. Репертуари эҷодии муассисаҳои консертӣ аз ҷониби муассисон дар мувофиқа бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг тасдиқ карда мешавад.

4. Фаъолияти муассисаҳои консертӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

Моддаи 27. Осорхона

1. Осорхона ҳамчун муассисаи фарҳангӣ бо мақсади нигоҳдорӣ, омӯхтан, намоиши оммавии ашё ва коллексияҳои осорхонавӣ таъсис дода шуда, тарғиби мероси таърихию фарҳангии миллиро ба роҳ мемонад.

2. Фонди осорхонаҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ашё ва коллексияи осорхонавӣ иборат буда, қисми таркибии мероси таърихию фарҳангии халқи Тоҷикистон ба ҳисоб меравад.

3. Дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон осорхонаҳои гуногунсоҳа ва гуногуншакл, аз ҷумла осорхона-мамнуъгоҳҳо ва осорхонаҳои шахсӣ, таъсис додан мумкин аст.

Моддаи 28. Сирк

1. Сирк ҳамчун муассисаи санъати намоишӣ ба тамошобинон қобилияти фавқулода ва рамзи ҷасорату шуҷоати инсонро дар шакли намоиши оммавӣ пешниҳод менамояд.

2. Мақсади фаъолияти сирк рушд ва тарғиби санъати сирк, ташаккул додани соҳа, татбиқ намудани лоиҳаҳои навоварона ва қонеъ гардонидани талаботи шаҳрвандон ба санъати сирк ва фароғати онҳо мебошад.

3. Тартиби фаъолияти муассисаи сиркро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намуда, онро мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг амалӣ менамояд.

Моддаи 29. Театр

1. Театр ҳамчун муассисаи фарҳангӣ фаъолиятро дар асоси эҷод намудан, ба тариқи мустақим пешниҳод кардани асарҳои драмавӣ, мусиқию драмавӣ, мусиқӣ, хореографӣ, пантомима, ҳаҷвӣ ва тарзи дигар ба роҳ мемонад.

2. Мақсади фаъолияти театр рушди санъати театрӣ, ташаккул ва қонеъ гардонидани талаботи аҳолӣ бо санъати саҳнавӣ мебошад.

3. Театр, новобаста аз шакли ташкилию ҳуқуқӣ, дар интихоби самтҳои бадеӣ, репертуар, эҷод, оммафаҳм намудани асарҳои саҳнавӣ, интихоби равияи эҷодӣ, барнома ва фаъолияти дигари барои рушди босамари эҷодӣ ва истеҳсолӣ зарурӣ, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, мустақил мебошад.

Моддаи 30. Телевизион ва радиошунавонӣ

1. Муассисаҳои телевизион ва радиошунавонӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аз телевизион ва радиои ҷумҳуриявӣ, вилоятӣ, шаҳрӣ, ноҳиявӣ ва ноқилӣ иборатанд, ки аз ҳисоби буҷет ва сарчашмаҳое, ки қонунгузорӣ манъ накардааст, маблағгузорӣ карда мешаванд.

2. Танзими давлатӣ ва назорат дар соҳаи телевизион ва радиошунавонӣ, вазъи ҳуқуқии муассисаҳои телевизион ва радиошунавонӣ, инчунин тартиби фаъолияти онҳо мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешаванд.

Моддаи 31. Бойгонӣ

1. Муассисаҳои бойгонӣ ташкил, бақайдгирӣ, истифода ва ҳифзи ҳуҷҷатҳои Хазинаи бойгонии миллиро амалӣ менамоянд. Фаъолияти Хазинаи бойгонии миллӣ ва муассисаҳои бойгонӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

2. Хазинаи бойгонии миллӣ қисми таркибии осори таърихӣ ва фарҳангии ватанию ҷаҳонӣ, инчунин захираи иттилоотии ҷомеа буда, таркиби он аз маҷмуи ҳуҷҷатҳое иборат мебошад, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҳудуди он нигоҳ дошта шудаанд ва таърихи ҳаёти маънавию моддии ҷомеаро инъикос намуда, арзиши илмӣ ва таърихию фарҳангӣ доранд.

3. Фаъолияти муассисаҳои бойгоние, ки ба низоми нигоҳ доштани ҳуҷҷатҳои Хазинаи бойгонии миллӣ осеб мерасонанд ё талаботи бақайдгирии давлатии ҳуҷҷатҳоро вайрон мекунанд, мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон боздошта мешавад.

Моддаи 32. Китобхона

1. Китобхона бо мақсади иҷрои (таъмини) вазифаҳои иттилоотӣ, фарҳангӣ ва маърифатӣ фондҳои муташаккили адабиёт, китоб, ҳуҷҷатҳо, маводҳои дастнавис ва чопӣ, аз ҷумла дар ҳомилҳои электронӣ, маводи графикӣ ва аудиовизуалӣ ташкил намуда, онҳоро барои истифодаи муваққатӣ ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ пешниҳод менамояд.

2. Фондҳои китобхона, ки дар асоси низоми нусхаи ҳатмии ҳуҷҷатҳо тартиб дода мешаванд ва инчунин дорои ҳуҷҷатҳои махсуси арзишманд ва нодир мебошанд, мероси миллӣ ҳисобида шуда, метавонанд мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон объектҳои таърихию фарҳангӣ эълон карда шаванд.

3. Китобхонаҳо дар фаъолияти молиявӣ мустақил буда, маблағҳоеро, ки аз ҳисоби буҷети давлатӣ ҷудо карда мешаванд, мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон мустақилона аз худ менамоянд.

Моддаи 33. Кино

1. Кино соҳаи махсуси фарҳанг ва санъат буда, шарти ҳатмии мавҷудияти он инкишофи заминаи эҷодӣ, истеҳсолӣ, таълимӣ, техникӣ, илмӣ ва иттилоотӣ мебошад.

2. Соҳаи асосии фаъолияти муассисаи кино аз истеҳсоли филмҳо, нусхабардорӣ, паҳнкунӣ, намоиши оммавӣ, нигоҳдории филмҳо, -рекламаи кино, нашриёти соҳаи кино ва тарғиби санъати кино иборат мебошад.

Моддаи 34. Мақоми шуроҳои бадеии соҳавӣ ва иттифоқҳои эҷодӣ

Бо мақсади мукаммалгардонии сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг ва мақсаднок ба роҳ мондани фаъолиятҳои эҷодӣ шуроҳои бадеии соҳавӣ ва иттифоқҳои эҷодӣ ташкил карда ва таъсис дода мешавад.

Моддаи 35. Шуроҳои бадеии соҳавӣ

1. Бо мақсади мукаммалгардонии сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг аз ҷониби мақомоти ваколатдор шуроҳои машваратию маслиҳатӣ вобаста ба самтҳои фаъолияти театрӣ, мусиқӣ, осорхонашиносӣ, санъати тасвирӣ, ноширӣ ташкил карда мешаванд. Ба ҳайати чунин шуроҳо ходимони намоёни соҳа, олимон, мутахассисон, намояндагони ташкилотҳои эҷодӣ ва таълимӣ дар соҳаи фарҳанг ворид карда мешаванд.

2. Вазифаи асосии чунин шуроҳо омодасозии пешниҳодҳо барои ҳамоҳангсозии фаъолияти мақомоти давлатӣ дар соҳаи фарҳанг, баррасии асарҳои эҷодии пешниҳодгардида барои намоиш, дарёфти ҷоиза, мукофот ва дигар шаклҳои ҳавасмандгардонӣ мебошад.

3. Шуроҳои соҳавии машваратию маслиҳатӣ фаъолияти худро дар асоси низомномаи намунавӣ дар бораи шурои бадей-экспертӣ оид ба ҳунарҳои бадеии халқӣ, ки аз тарафи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад, амалӣ мегардонанд.

Моддаи 36. Иттифоқҳои эҷодӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар соҳаи фарҳанг

Кормандони касбии эҷодии як ё якчанд равияҳои фарҳангӣ бо мақсади амалисозии фаъолияти эҷодӣ дар соҳаи фарҳанг метавонанд ба иттифоқҳои эҷодӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон аъзо шаванд.

Моддаи 37. Иттифоқҳо, иттиҳодияҳо ва дастаҳои ғайрикасбии (ҳаваскорони) эҷодӣ

1. Иттифоқҳо, иттиҳодияҳо ва дастаҳои ғайрикасбии (ҳаваскорони) эҷодӣ дар соҳаи фарҳанг мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис дода шуда, фаъолият менамоянд.

2. Дастаҳои ғайрикасбии (ҳаваскорони) эҷодӣ бо ташаббуси мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, муассисаҳои соҳаи фарҳанг, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, соҳибкорон ва шаҳрвандон таъсис дода шуда, бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амал менамоянд.

3. Мақсади асосии иттифоқҳо, иттиҳодияҳо ва дастаҳои ғайрикасбии (ҳаваскорони) эҷодӣ аз инҳо иборатанд:

1) ташаккули истеъдодҳо ва коллективҳои эҷодӣ;

2) баланд бардоштани сатҳи маърифатнокӣ, тарбияи ватандӯстӣ ва эстетикии аҳолӣ;

3) муттаҳид намудани неру ва иқтидорҳои зеҳнии эҷодкорон;

4) омӯзиши таҷрибаи дастаҳои ҳунарии касбии ватанӣ ва хориҷӣ.

4. Вазифаҳои асосии иттифоқҳо, иттиҳодияҳо ва дастаҳои ғайрикасбии (ҳаваскорони) эҷодӣ аз инҳо иборатанд:

1) ташкил ва гузаронидани чорабинаҳои оммавии фарҳангӣ ва миллӣ;

2) талқини ғояҳои фарҳанги миллӣ ва волоияти арзишҳои миллӣ;

3) эҳё ва рушди ҳамаҷонибаи ҳунарҳои бадеии халқӣ;

4) тарбия намудан дар рӯҳияи ватандӯстӣ, хештаншиносӣ, ифтихори миллӣ ва завқи зебоипарастӣ;

5) ташкили маҳфилу чорабиниҳои гуногуни фарҳангию ҳунарӣ;

6) мусоидат ба рушди фарҳанги ҳуқуқӣ, дастгирӣ ва тарғиби ташаб-бусҳое, ки ба рушди дӯстиву ҳамкории ҳамаи миллату халқият-ҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон равона шудаанд;

7) мусоидат ба эҳёи анъанаҳои фарҳанги миллӣ, ҳифзи арзишҳои миллӣ дар шароити ҷаҳонишавӣ.

5. Аз ҷониби иттифоқҳо, иттиҳодияҳо ва дастаҳои ғайрикасбии (ҳаваскорони) эҷодӣ таблиғ ва ташвиқоте, ки бадбинӣ ва хусумати иҷтимоӣ, нажодӣ, миллӣ, динӣ ва забониро бармеангезанд, манъ аст.

Моддаи 38. Ҳамкории муассисаҳои фарҳангии давлатӣ бо ташкилотҳои тиҷоратӣ ва соҳибкорони инфиродӣ

1. Бо мақсади истифодаи самараноки молумулки дар ихтиёри муассисаҳои давлатии фарҳангӣ қарордошта, таъмини дастрасии озоди сарватҳои фарҳангӣ ва беҳтар кардани сифати онҳо муассисаҳои фарҳангии давлатӣ метавонанд бо ташкилотҳои тиҷоратӣ ва соҳибкорони инфиродӣ дар доираи шарикии давлат ва бахши хусусӣ ҳамкориҳоро ба роҳ монанд.

2. Самтҳои ҳамкориҳои муассисаҳои фарҳангии давлатӣ бо ташкилотҳои тиҷоратӣ ва соҳибкорони инфиродӣ метавонанд аз инҳо иборат бошанд:

1) таҳия ва татбиқи лоиҳаҳои фарҳангӣ, аз ҷумла дар самти филмсозӣ, гузаронидани чорабиниҳои фарҳангӣ, ба роҳ мондани пажуҳишҳо ва ғайра;

2) лоиҳакашӣ ва татбиқи корҳо вобаста ба ҳифз, баҳисобгирӣ, консерватсия, азнавбарқароркунӣ ва истифодаи мақсадноки сарватҳои таърихию фарҳангӣ;

3) бастани шартномаҳо оид ба ҷалби маблағгузорӣ мутобиқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон барои таҳия ва татбиқи лоиҳаҳо дар соҳаи фарҳанг;

4) роҳандозии шаклҳои дигари ҳамкорӣ, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст.

БОБИ 5.
ТАНЗИМИ ДАВЛАТӢ ДАР СОҲАИ ФАРҲАНГ

Моддаи 39. Танзими давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

1. Танзими давлатӣ дар соҳаи фарҳанг бо мақсади ҳифзи ҳуқуқи конститутсионии шаҳрвандон ба фарҳанг ва назорати таъмини сифати он амалӣ карда мешавад.

2. Танзими давлатӣ дар соҳаи фарҳанг ба пешбурди фаъолияти муассисаҳои соҳаи фарҳанг нигаронида шуда, сифати амалишавии онро назорат ва идора менамояд.

Моддаи 40. Назорати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

1. Бо мақсади таъмин намудани сиёсати ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг фаъолияти шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ оид ба риояи иҷрои талаботи стандартҳои давлатӣ, нақша ва барномаҳои соҳавӣ назорати давлатӣ ба роҳ монда мешавад. Назорати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг тавассути мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ ва дигар мақомоти давлатӣ дар доираи муқаррароти қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ мегардад.

2. Назорати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг бо тартиби зерин амалӣ карда мешавад:

1) иҷозатдиҳӣ барои пешбурди шаклҳои муайяни фаъолият дар соҳаи фарҳанг;

2) мониторинг ва баҳогузории маҷмуӣ ба фаъолияти муассисаҳои соҳаи фарҳанг;

3) ҳамоҳангсозии татбиқи сиёсати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг;

4) пешниҳоди натиҷаҳои мониторинг ва баҳодиҳӣ оид ба -субъектҳои фаъолияти фарҳангӣ ба мақомоти дахлдори давлатӣ барои андешидани тадбирҳои зарурӣ;

5) баҳодиҳӣ ба риояи муқаррароти нигоҳдорӣ ва истифодаи ҳудудҳои ҳифзи арзишҳои таърихию фарҳангӣ;

6) маҳдудсозии ҳуқуқи соҳибмулкони (истифодабарандагони) арзишҳои таърихию фарҳангӣ, истифодабарандагони заминҳое, ки дар ҳудуди онҳо объектҳои ғайриманқули фарҳангӣ қарор доранд. Инчунин пешниҳоди тавсияҳо ба онҳо барои бартарафсозии камбудиҳои ошкоршуда;

7) насби тахтачаҳои дорои маълумоти ҳифзшаванда будани объекти мазкур;

8) аттестатсия ва аккредитатсияи давлатӣ;

9) назорати ҷорӣ, фосилавӣ ва нақшавӣ.

3. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг барои самаранок ба роҳ мондани назорати давлатӣ дар соҳаи фарҳанг метавонад комиссияҳои назорати ҷамъиятиро ташкил намояд ва тартиби ташкилу ваколатҳои онҳоро тибқи низомнома муқаррар намояд.

Моддаи 41. Тайёр намудан, бозомӯзӣ ва такмили ихтисоси кормандони соҳаи фарҳанг

Тайёр намудан, бозомӯзӣ ва такмили ихтисоси кормандони соҳаи фарҳанг дар муассисаҳои таълимӣ, ки мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон фаъолият менамоянд, гузаронида мешавад:

1) кормандони соҳаи фарҳанг дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбӣ тайёр карда мешаванд;

2) кормандони соҳаи фарҳанг, сарфи назар аз мансубияти идоравӣ, ба тарбияи бадеӣ, завқи зебоипарастӣ ва омӯзиш фаро гирифта шуда, дар вақти муайяншуда аз такмили ихтисос мегузаранд;

3) муассисаҳо, иттифоқҳои эҷодӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дар соҳаи фарҳанг метавонанд дар таҳия намудани барномаҳои таълиму тарбияи мутахассисони баландихтисос иштирок намоянд;

4) муассисаҳои давлатии соҳаи фарҳанг барои бозомӯзӣ ва такмили ихтисоси кормандони худ шароити мусоид фароҳам меоранд;

5) аз такмили ихтисос гузаштани кормандони муассисаҳои ғайридавлатии соҳаи фарҳанг дар асоси шартнома ташкил карда мешавад;

6) мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг, муассисаҳои соҳаи фарҳанг, иттифоқҳои эҷодӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ барои дар хориҷи кишвар тайёр намудан, бозомӯзӣ ва такмили ихтисоси кормандони соҳаи фарҳанг мусоидат мекунанд.

Моддаи 42. Аттестатсияи кормандони соҳаи фарҳанг

Бо мақсади муайян намудани дараҷаи тахассус ва такмил додани маҳорати касбӣ кормандони соҳаи фарҳанг бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз аттестатсия мегузаранд.

Моддаи 43. Аккредитатсияи давлатии муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг

Аккредитатсияи давлатии муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон гузаронида мешавад.

Моддаи 44. Бақайдгирӣ ва мураттабсозии феҳристҳои ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг пешбурди Феҳристи ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳангро амалӣ менамояд. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқие, ки ба омӯзиши Феҳристи ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг машғуланд, ӯҳдадоранд ба мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг дар сурати ошкор гардидани объектҳо ва ашёи нав маълумот пешниҳод намоянд.

Моддаи 45. Феҳристи ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг

1. Бо мақсади таъсиси махзани ягонаи давлатии маълумот феҳристи ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг аз ҷониби мақоми ваколатдори давлатӣ таҳия гардида, бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад.

2. Ба Феҳристи ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг дохил мешаванд:

1) Феҳристи ягонаи давлатии бостоншиносӣ;

2) Феҳристи ягонаи давлатии бойгонӣ;

3) Феҳристи ягонаи давлатии сарватҳои таърихию фарҳангӣ;

4) Феҳристи ягонаи давлатии мероси ғайримоддии фарҳангӣ;

5) Феҳристи ягонаи давлатии объектҳои мероси таърихию фарҳангӣ;

6) Феҳристи ягонаи давлатии санъати мусиқӣ ва консертӣ;

7) Феҳристи ягонаи давлатии санъати сиркӣ;

8) Феҳристи ягонаи давлатии санъати тасвирӣ, меъморӣ, ороишдиҳӣ ва дизайн;

9) Феҳристи ягонаи давлатии соҳаи кино;

10) Феҳристи ягонаи давлатии фаъолият дар соҳаи театр;

11) Феҳристи ягонаи давлатии фаъолияти ноширӣ ва корхонаҳои полиграфӣ;

12) Феҳристи ягонаи давлатии фонди осорхонавӣ;

13) Феҳристи ягонаи давлатии ҳунарҳои бадеии халқӣ;

14) Феҳристи дигари пешбининамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон.

БОБИ 6.
ҲИФЗИ ИҶТИМОӢ ВА ҲАВАСМАНДГАРДОНИИ КОРМАНДИ СОҲАИ ФАРҲАНГ

Моддаи 46. Ҳифзи иҷтимоии корманди соҳаи фарҳанг

1.Шаҳрвандоне, ки дар соҳаи фарҳанг маълумоти махсус доранд, аз рӯи ихтисос ҳуқуқи баробар ба кор қабул шуданро доранд.

2. Музди меҳнати корманди соҳаи фарҳанги ташкилотҳои давлатӣ ва муассисаҳои таълимии таҳсилоти олии касбӣ, ки фармоиши давлатиро оид ба анҷом додани фаъолияти эҷодӣ ва таълимӣ аз ҳисоби буҷети давлатӣ иҷро менамоянд, бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохт мешавад.

3. Таъмини нафақа ва таъминоти иҷтимоии корманди соҳаи фарҳанг бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

Моддаи 47. Ҳавасмандгардонии кормандони соҳаи фарҳанг

1. Бо мақсади ҳавасмандгардонӣ корманди соҳаи фарҳанг, ки ба рушди фарҳангу санъат саҳм гузоштааст, метавонад:

1) барои гирифтани ҷоизаҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг ва санъат пешниҳод карда шавад;

2) барои гирифтани мукофотҳои давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба мукофотҳои давлатӣ пешниҳод карда шавад;

3) барои гирифтани мукофотҳо ҳамасола барои таҳқиқоту натиҷаҳои беҳтарини эҷодӣ дар соҳаи фарҳанг пешниҳод карда шавад.

2. Барои фаъолияти эҷодӣ, ки кормандони соҳаи фарҳанг берун аз уҳдадориҳои хизматӣ амалӣ менамоянд, онҳо мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикстон бо музди муаллифӣ ҳавасманд гардонда мешаванд. Андозаи музди хизмати муаллифӣ, тартиб ва меъёри пардохти он дар шартнома бо муаллиф муайян карда мешавад.

3. Аъзои иттифоқҳои эҷодӣ ва ассотсиатсияҳо, инчунин кормандони дигари эҷодӣ, ки узви иттифоқҳои эҷодӣ нестанд ва манбаи ягонаи даромадашон музди хизмати муаллифӣ ба шумор меравад, дар сурати супоридани суғуртапулӣ ба фонди нафақа, мувофиқи собиқаи кор ҳуқуқи гирифтани нафақаро доранд.

БОБИ 7.
ТАШКИЛ ВА ГУЗАРОНИДАНИ ЧОРАБИНИИ ОММАВИИ ФАРҲАНГӢ

Моддаи 48. Чорабинии оммавии фарҳангӣ

1. Чорабинии оммавии фарҳангӣ бо мақсади ташаккули афкори ҷамъиятӣ, тарғиби масъалаҳои мухталифи ҳаёти сиёсӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии мамлакат, ҷалб намудани таваҷҷуҳи шаҳрвандон ба рушди соҳаи фарҳанг, инчунин барои ҳимоя ё рушди ҳуқуқҳои фарҳангӣ баргузор карда мешавад.

2. Шаҳрвандон ҳуқуқ доранд дар чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ иштирок намоянд. Маҷбур намудани шаҳрвандон барои иштирок дар чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ манъ аст.

3. Давлат ҳуқуқи шаҳрвандонро ба баргузор намудан ва иштирок дар чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ бо роҳҳои зерин кафолат медиҳад:

1) пешниҳод намудани биною иншооти соҳаи фарҳанг, варзишгоҳҳо, майдонҳо ва ҷойҳои дигаре, ки барои баргузор намудани чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ мувофиқ мебошанд;

2) паҳн намудани иттилоот дар бораи баргузории чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ;

3) мусоидат намудан дар баргузор намудани чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ;

4) мақомоти давлатӣ, шахсони мансабдори корхонаҳо, муассисаҳо ва дигар ташкилотҳо, новобаста ба шакли ташкилию ҳуқуқӣ, иттифоқҳои эҷодӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ ва

шаҳрвандон дар баргузории чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ, ки бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегиранд, набояд монеъ шаванд.

4. Махдудкунии иштироки шаҳрвандон дар чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ, ба истиснои ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, манъ аст.

Моддаи 49. Тартиби ташкил ва гузаронидани чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ

1. Чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ оид ба таҷлили ҷашну тантанаҳо, санаҳои таърихӣ, рӯзҳои фарҳангӣ, фестивалҳо, намоишҳо, озмунҳо ва ҷовидон гардондани хотираи арбобони шинохтаи давлатӣ ва ҷамъиятӣ дар сатҳи маҳал, минтақа, ҷумҳурӣ ва байналмилалӣ гузаронда мешаванд.

2. Ҷойҳое, ки дар онҳо ташкил ва гузарондани чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ ва намоишӣ ба нақша гирифта шудаанд, бояд ба талаботи санитарию эпидемиологӣ ва бехатарӣ аз сӯхтор ҷавобгӯй буда, чораҳои зерин андешида шаванд:

1) нақшаи таъмин намудани бехатарии раванди чорабиниҳои мазкур дар мувофиқа бо мақомоти корҳои дохилӣ ва мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг тасдиқ карда шавад;

2) бо мақсади ташкил намудан ва гузарондани чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ аз ҷониби мақомоти дахлдори давлатӣ қарор қабул карда шуда, кумитаҳои тадорукот таъсис дода мешаванд ва онҳо фаъолияти ташкилотҳои барои омодасозӣ ва гузарондани чунин чорабиниҳо ҷалбгардидаро ҳамоҳанг созанд;

3) дар сурати риоя нагардидани талаботи қисми 2 моддаи мазкур бо пешниҳоди мақомоти дахлдори давлатӣ гузарондани чорабиниҳои мазкур то бартараф гардидани камбудиҳои ошкоргардида манъ ё боздошт карда шавад.

Моддаи 50. Ӯҳдадориҳои ташкилкунандагони чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ

1. Ташкилкунандагони чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ ӯҳдадоранд, ки барои таъмини амнияти иштирокчиён, беосеб нигоҳдории ҷойҳои гузарондани чорабиниҳо ва риояи тартиботи ҷамъиятӣ тадбирҳои зарурӣ андешанд.

2. Мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатиро дар хусуси шумораи эҳтимолии тамошобинон дар муддати на дертар аз 10 рӯзи тақвимӣ то гузаронидани чорабинӣ ва як рӯз пеш аз баргузории чорабинӣ дар бораи шумораи чиптаҳои фурӯхташуда, даъватномаҳо ва рухсатномаҳои додашуда, аз ҷумла барои воситаҳои нақлиёт, инчунин ҷойи таваққуфи техникаи махсуси мақомоти корҳои дохилӣ, соҳаи тандурустӣ ва воситаҳои нақлиёти маъюбон хабар расонанд.

3. Дар ҷойҳои гузарондани чорабиниҳои оммавии фарҳангӣ қоидаҳои рафтори тамошобинонро дар шакли огоҳнома насб намоянд.

Моддаи 51. Сафарҳои ҳунарии гурӯҳҳои эҷодӣ ва ҳунармандони алоҳида

1. Сафарҳои ҳунарии гурӯҳҳои эҷодӣ ва ҳунармандони алоҳида дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ва хориҷи кишвар бо тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба танзим дароварда мешаванд.

2. Барномаи гурӯҳҳои эҷодӣ ва ҳунармандони алоҳида бо мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг мувофиқа карда мешавад.

БОБИ 8.
САРВАТҲОИ ФАРҲАНГИ МИЛЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Моддаи 52. Сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки моликияти давлатӣ, ҷамъиятӣ, кооперативӣ, омехта, муштарак ва хусусӣ ҳисоб меёбанд, дар асоси Қонуни мазкур ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайди давлатӣ гирифта мешаванд.

2. Ба сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон мансубанд:

1) сарватҳои таърихию фарҳангӣ;

2) мероси таърихию фарҳангии миллӣ;

3) мероси фарҳанги ғайримоддӣ.

Моддаи 53. Сарватҳои таърихию фарҳангӣ

1. Ба сарватҳои таърихию фарҳангӣ объектҳои манкул ва ғайриманқули зерин дохил мешаванд:

1) бозёфтҳои бостоншиносӣ ва археологӣ;

2) ёдгориҳои таърихӣ ва фарҳангӣ;

3) коллексияҳои нодиру ашёҳои қадимӣ ва намунаҳои олами набототу ҳайвонот, маъданшиносӣ, анатомия ва ашёи барои соҳаи палеонталогия муҳим;

4) сарватҳое, ки ба таърих рабт доранд, аз ҷумла ҳуҷҷатҳои таърихӣ, таърихи илму техника, таърихи ҷамъият, таърихи ҷангҳо ва фарҳанги миллӣ, инчунин вобаста ба рӯйдодҳои муҳимми миллӣ;

5) асарҳои санъати дорои аҳаммияти таърихию фарҳангӣ, аз қабили мусавварахо, нусхаҳои нодир, осори наққошӣ, расмҳо, асарҳои ороишӣ, (дизайнерӣ), ки ба ҳаёти арбобони намоёни давлативу ҷамъиятӣ, илм, фарҳанг, адабиёт ва санъат, мутафаккирону олимон, шоиру нависандагон ва ҳунармандон, инчунин муҷассамаҳо, номҳои аҳаммияти таърихидошта, катибаҳо, оромгоҳҳои шахсиятҳои маъруф, боғҳои фарҳангӣ ва манзараҳои табиии дорои аҳаммияти фарҳангӣ вобастаанд;

6) дастхатҳои нодир, китобҳои дастнавис ва қадима, дастхатҳои муаллифон, ҳуҷҷату нашрияҳои аҳаммияти махсусдошта (таърихӣ, бадеӣ, илмӣ, адабӣ) алоҳида ё дар коллексияҳо;

7) бойгонӣ, фонди бойгонӣ ва коллексияҳо, аз ҷумла бойгонии наворҳо, суратҳо, сабти видеоӣ, кино, инчунин ҳуҷҷатҳои илмию техникӣ;

8) маводи этнографӣ, антропологӣ, этнологӣ ва палеонтологӣ;

9) асбобҳои мусиқии қадима ва нодир;

10) ашёи қадима, ки арзиши махсуси таърихию фарҳангӣ дорад;

11) объектҳои вобаста ба рӯйдодҳои таърихӣ аз ҳаёти халқи Тоҷикистон, рушди ҷомеа ва давлат, таърихи илму техника, ашё ва коллексияҳои осорхонаҳо;

12) сарватҳои бадеӣ дар шакли тасвиру суратҳо ва расмҳои дастӣ кашидашуда дар замина ва маводҳои гуногун (ба ғайр аз нақшҳо ва маҳсулоти саноатӣ);

13) маркаҳои (тамғаҳои) почта, маркаҳои андоз ва ба онҳо монанд, ки алоҳида ва ё дар коллексияҳо зиёда аз 50 сол ва аз он пештар нашр шудаанд;

14) тангаҳо, ба истиснои тангаҳои асъори миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон, нововбаста ба таркиби гудохтаи он ё фулузоте, ки аз он тайёр шудаанд, инчунин тангаҳои давлатҳои дигар, ки на камтар аз сад сол пештар тайёр карда шудаанд, инчунин медалҳо, муҳр ва маводи дигари коллексионӣ;

15) асарҳои нусхаи аслии санъати ҳайкалтарошӣ аз ҳар гуна мавод;

16) нусхаҳои аслии кандакоришуда, расмҳои рӯисангӣ;

17) қисмҳои таркибии ёдгориҳои таърихию фарҳангӣ;

18) дигар сарватҳое, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст.

2. Берун баровардан ва ворид намудани сарватҳои таърихию фарҳангӣ мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешаванд.

Моддаи 54. Мероси таърихию фарҳангии миллӣ

1. Ба мероси таърихию фарҳангии миллӣ мансубанд:

1) маҷмуи арзишҳои фарҳанги миллӣ;

2) мероси таърихию фарҳангии дорои аҳаммияти миллӣ;

3) мероси бадеию илмии дорои хусусияти таърихию фарҳангӣ;

4) мероси таърихию фарҳангии дорои аҳаммияти илмию маърифатӣ;

5) мероси таърихию фарҳангии миллии дорои хусусияти маънавию ахлоқӣ;

6) объектҳои алоҳида;

7) объектҳои маҷмаавӣ;

8) ёдгориҳои таърихӣ;

9) ёдгориҳои бостоншиносӣ;

10) ёдгориҳои шаҳрсозӣ ва меъморӣ;

11) манзараҳо;

12) дигар мероси таърихию фарҳангии миллӣ, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст.

2. Мероси таърихию фарҳангии миллӣ объектҳо ё ашёҳои таърихию фарҳангии моддӣ ва маънавӣ, ки аҳаммияти таърихӣ, илмӣ ва фарҳангии умумибашарӣ, умумидавлатӣ ё маҳаллӣ доранд.

3. Мероси таърихию фарҳангии миллӣ мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳифз гардида, ёдгориҳои таърихию фарҳангии Тоҷикистон, ки таҳти хатари нобудшавӣ қарор доранд, ба Феҳристи давлатӣ, ки аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардидааст, ворид карда мешаванд.

Моддаи 55. Мероси фарҳанги ғайримоддӣ

Ба мероси фарҳанги ғайримоддӣ дохил мешаванд:

1) анъанаи шифоҳӣ (асарҳои фолклорӣ, забону лаҳҷаҳо, тарзҳои баён);

2) санъати иҷро (ромишгарӣ, сурудхонӣ, рақс, санъати театрӣ, шаклҳои гуногуни намоишӣ);

3) ҷашну маросимҳо (маросиму ойинҳои хонаводагӣ, маишӣ, мавсимӣ);

4) урфу одатҳо, донишу таҷрибаҳои иҷтимоӣ вобаста ба ҷамъият, табиат ва кайҳон;

5) касбу ҳунарҳо (донишу малака, маҳорат, санъати ороишӣ ва ҷанбаҳои эстетикии онҳо);

6) фарҳанги ахлоқӣ, меъёрҳои анъанавии хонаводагӣ;

7) фарҳанги либоспӯшӣ;

8) фарҳанги хӯрокҳои миллӣ (маҳорату таҷриба ва донишҳои марбут ба фарҳанги хӯрокпазӣ, одобу маросими дастархондорӣ);

9) мусобиқаҳои варзишии суннатӣ ва бозиҳои бачагонаи серҳаракат ва зеҳнӣ;

10) дигар мероси фарҳанги ғайримоддие, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар намудааст.

Моддаи 56. Паҳн ва дастраси омма намудани сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Паҳн ва дастраси омма намудани сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро муассисаҳои театрию консертӣ, телевизион ва радиошунавонӣ, кино, китобхонаҳо, бойгониҳо, осорхонаҳо, намоишгоҳҳо, клубҳо, қасру хонаҳои фарҳанг, марказҳои фарҳангию фароғатӣ, тамошогоҳҳо, боғҳои фарҳангу истироҳат, ҷойҳои муқаддаси таърихию табиӣ, иттифоқҳои эҷодӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, кормандони соҳаи фарҳанг, муассисаҳои сайёҳӣ, муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг, рӯзномаю маҷаллаҳо, нашриётҳо амалӣ мегардонанд.

2. Корхона, муассиса ва ташкилотҳое, ки дорои ваколати паҳн ва дастраси омма намудани сарватҳои фарҳанги миллӣ мебошанд, ҳуқуқи таҳия ва қабули барномаҳои эҷодӣ, репертуар, интихоби жанр, намуд, услуб ва равияҳои мухталифи эҷодӣ, инчунин интихоби роҳу тарзҳои паҳн ва оммавигардонии мероси фарҳангӣ ва комёбиҳои фарҳангу санъатро доранд.

3. Паҳн ва дастраси омма намудани сарватҳои фарҳанги миллӣ, илмӣ ва адабии классикони тоҷик, намудҳои пурарзиши мероси фарҳанги классикӣ ва дастовардҳои фарҳанги муосири ҷаҳонӣ тавассути маблағгузорӣ ва фондҳои мақсаднок дастгирӣ карда мешаванд.

4. Паҳн ва дастраси омма намудани асарҳое, ки ба зӯран сарнагун кардани сохти конститутсионӣ, ҷанг, зӯроварӣ, бераҳмӣ, поймолкунии ҳуқуқҳои нажодиву миллӣ, динӣ, адовати мазҳабӣ даъват мекунанд, таҳқири шахсиятро раво медонанд, шаъну эътибори миллиро паст мезананд, инчунин фаҳшу бадахлоқиро тарғиб менамоянд, манъ аст.

Моддаи 57. Муносибатҳои молумулкии вобаста ба сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро, ки ба феҳристҳои ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг ворид шудаанд, бе мувофиқа иваз, нобуд, тағйири ҷой, тармим ва нусхабардорӣ намудан манъ аст. Инчунин молу мулки дорои арзиши махсуси таърихӣ, бадеӣ ва зебоипарастиро аз ҳам ҷудо ва пароканда кардан манъ аст.

2. Сарватҳои фарҳанги миллии Ҷумҳурии Тоҷикистонро, ки ба феҳристҳои ягонаи давлатӣ дар соҳаи фарҳанг дохил шудаанд, берун аз таъиноти таърихию бадеӣ ва динӣ истифода бурдан манъ аст.

3. Молу мулки мансуби иттиҳодияҳои динӣ, ки ҳамчун сарватҳои фарҳанги миллӣ ё мероси фарҳанги миллӣ шинохта шудаанд, тибқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба таъиноташон истифода бурда мешаванд.

4. Муассисаҳои соҳаи фарҳанг дар истифода намудани ёдгориҳои меъморӣ ҳуқуқи афзалиятнок доранд ва ба нигоҳдорию ҳифзи сарватҳои таърихию фарҳангӣ масъуланд.

БОБИ 9.
ФАЪОЛИЯТИ МОЛИЯВИЮ ХОҶАГИДОРӢ ДАР НИЗОМИ ФАРҲАНГ

Моддаи 58. Фаъолияти молиявию хоҷагидорӣ

1. Манбаи маблағгузории тамоми фаъолияти эҷодӣ, ҳунарӣ, таълимию истеҳсолӣ, илмӣ ва хоҷагидорӣ, инчунин инкишофи иҷтимоию иқтисодиро дар соҳаи фарҳанг маблағҳои буҷетӣ ва ғайрибуҷетӣ, аз ҷумла маблағи худи муассис (муассисон) ва дигар сарчашмаҳое, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, ташкил медиҳанд.

2. Муассисаҳои соҳаи фарҳанг метавонанд дар доираи талаботи муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон маблағҳои иловагӣ, аз ҷумла молиявиро бо роҳи хизматрасонии иловагии пардохт-шаванда ва амалигардонии фаъолияти дигар, ки оинномаи муассиса пешбинӣ намудааст, инчунин аз ҳисоби эҳсонкорӣ ва пардохтҳои мақсадноки шахсони воқеӣ ва ҳуқуқии ватанию хориҷӣ ҷалб намоянд.

Моддаи 59. Манбаъҳои иловагии маблағгузории муассисаҳои соҳаи фарҳанг

1. Ба манбаъҳои иловагии маблағгузории муассисаҳои соҳаи фарҳанг дохил мешаванд:

1) даромад аз фурӯши молу маҳсулот ва маснуоти ҳунармандӣ;

2) даромад аз иҷрои кор ва хизматрасониҳое, ки хусусияти фарҳангӣ доранд;

3) тайёркунӣ, такмили ихтисос ва бозомӯзии пулакии мутахассисон дар муассисаҳои таълимии соҳаи фарҳанг дар асоси шартнома;

4) фаъолияти истеҳсолию тиҷоратӣ дар раванди офаридани фарҳанг ва дигар намудҳои фаъолият, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст;

5) пардохтҳои ихтиёрии эҳсонкорӣ ва дигар маблағҳое, ки аз ҳисоби ташкилотҳои давлатӣ, ғайридавлатӣ ва шахсони воқеӣ ворид мешаванд;

6) грантҳо;

7) қарзҳои ташкилотҳои бонкӣ;

8) дигар манбаъҳо, ки қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст.

2. Фаъолияти хоҷагидории муассисаҳои соҳаи фарҳанг дар доираи мақсад ва вазифаҳое, ки дар оинномаи онҳо пешбинӣ шудаанд, аз ҷумла фармоишҳои давлатӣ муайян карда мешавад. Муассисаҳои соҳаи фарҳанг уҳдадоранд, ки фармоиши давлатӣ ва фармоишҳоро оид ба фурӯши маҳсулот (кор ва хизматрасонӣ) дар ҳаҷми на бештар аз фармоишҳои дахлдор иҷро намоянд. Муассисаҳои таълимии давлатӣ ҳуқуқ доранд барои қонеъ гардондани талаботи худ маҳсулот, кор ва хизматрасониро бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ намоянд.

Моддаи 60. Ҳуқуқҳои молумулкии муассисаҳои соҳаи фарҳанг

1. Молу мулки муассисаҳои соҳаи фарҳангро воситаҳои асосӣ ва гардон, инчунин молу мулки дигаре, ки муассис (муассисон) бо ҳуқуқи идоракунии оперативӣ вобаста намудаанд, ташкил медиҳанд. Муассисаҳои соҳаи фарҳанг молу мулки мазкурро бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон соҳибӣ, истифода ва ихтиёрдорӣ менамоянд.

2. Муассисаҳои соҳаи фарҳанг молу мулки бо ҳуқуқи идоракунии оперативӣ вобасташударо тибқи таъиноти вазифавии онҳо истифода мебаранд ва ҳуқуқ надоранд, ки онҳоро ҳамчун воситаи кафолати иҷрои уҳдадориҳои худ ё уҳдадориҳои шахсони сеюм, аз ҷумла ба сифати гарав, истифода баранд ва ҳамчунин ҳуқуқ надоранд, ки молу мулки аз ҳисоби

маблағи буҷети давлатӣ ба даст овардашударо бегона кунанд, ҳамчун қарз диҳанд ё ба таври дигар ихтиёрдорӣ намоянд.

Моддаи 61. Фаъолияти пулакии муассисаҳои соҳаи фарҳанг

1. Муассисаҳои соҳаи фарҳанг ҳуқуқ доранд, ки дар асоси -фаъолияти эҷодӣ ва ҳунарии мувофиқ ба самти фаъолияташон хизматрасонии пулакиро ба роҳ монанд.

2. Хизматрасонии эҷодию ҳунарии пулакӣ қисме аз фаъолияти муассисаи фарҳангӣ мебошад, ки бо фармоиш ва аз ҳисоби фармоишгар дар асоси шартномаи хизматрасонии пулакӣ бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба роҳ монда мешавад.

Моддаи 62. Таъминоти моддию техникии муассисаҳои соҳаи фарҳанг

1. Ба муассисаҳои хизматрасонии кӯдакон ва наврасон барои таъминоти моддию техникӣ дар соҳаи фарҳанг афзалият дода мешавад.

2. Истифодаи заминаи моддию техникӣ ва молу мулки муассисаҳои соҳаи фарҳанг берун аз таъиноти онҳо манъ аст.

3. Хусусияти ташкили таъминоти моддию техникии муассисаҳои соҳаи фарҳанг ва шахсони ҳуқуқии ба хизматрасонии фарҳангии алоҳида машғулбуда бояд талаботи соҳавиро дар бар гирад, ки ба инобат нагирифтани он метавонад асос барои қатъ кардани иҷозати пешбурди фаъолияташон гардад.

4. Маҳдуд намудани таъминоти моддию техникии муассисаҳои соҳаи фарҳанги ба хизматрасонии фарҳангӣ машғулбуда бо асосҳои ба талаботи стандартҳои амалкунанда мувофиқ сохтанашон манъ аст.

5. Хулосаҳо оид ба сатҳи таъминоти моддию техникии муассисаҳои соҳаи фарҳанги ба хизматрасонии фарҳангӣ машғулбуда аз ҷониби мақомоти назоратӣ дода мешаванд ва онҳо асос барои қатъ намудан ё додани иҷозати пешбурди фаъолияташон мегарданд.

6. Мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг мутобиқи барномаҳои давлатӣ ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ барои ҳифз ва рушди соҳаи фарҳанг, сохтмон ва тармими объектҳои арзишноки соҳаи фарҳанг, дастгирии давлатии фаъолияти муассисаҳои соҳаи фарҳанг ва таҳкими заминаи моддию техникии онҳо мутобиқ ба шартҳои таъмини эҳтиёҷоти давлатӣ чораҳо меандешад.

7. Мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ уҳдадоранд ба муассисаҳои соҳаи фарҳанги тобеи худ дар ҳалли масъалаҳои таъмин ва таҳкими заминаи моддию техникии онҳо ёрии амалӣ расонанд.

БОБИ 10.
ҲАМКОРИИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ ДАР СОҲАИ ФАРҲАНГ

Моддаи 63. Ҳамкории байналмилалӣ дар соҳаи фарҳанг

1. Ҳамкории байналмилалӣ дар соҳаи фарҳанг мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалие, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф кардааст, амалӣ мегардад.

2. Самтҳои афзалиятноки ҳамкории байналмилалӣ дар соҳаи фарҳанг инҳоянд:

1) машғул шудан ба фаъолияти иқтисодии хориҷӣ;

2) тармими ёдгориҳои нодири таърихиву фарҳангӣ;

3) тайёр кардан, бозомӯзӣ ва аз такмили ихтисос гузаштани кормандони соҳаи фарҳанг;

4) офаридан ва дар амал татбиқ намудани воситаҳои техникӣ, технологияи нав ва таҷҳизот барои пешбурди фаъолият дар соҳаи фарҳанг;

5) мубодилаи маводҳои таълимӣ, китобҳои дарсӣ, барномаҳо ва усули кор.

3. Мақомоти дахлдори давлатӣ, дигар муассисаю ташкилотҳо дар соҳаи фарҳанг ҳуқуқ доранд дар мувофиқа бо муассис (муассисон) ва мақоми ваколатдори давлатӣ дар соҳаи фарҳанг бо муассисаю ташкилотҳои хориҷӣ ва байналмилалӣ робита баркарор намоянд.

Моддаи 64. Ҳамкории фарҳангӣ бо ҳамватанон ва тоҷикони бурунмарзӣ

1. Ҷумҳурии Тоҷикистон бо ҳамватанон, тоҷикони бурунмарзӣ ва намояндагиҳои онҳо ҳамкорӣ намуда, чорабиниҳои муштараки фарҳангӣ мегузаронад, барои бунёди марказҳо,

муассисаҳои таълимиву фарҳангӣ, хазинаҳои махсус ва рушди фарҳанги миллӣ дар хориҷи кишвар мусоидат мекунад.

2. Давлат барои бозгаштани ходимони ба хориҷи кишвар рафтаи соҳаи фарҳанг ва ҳунар шароит фароҳам меорад.

3. Ҷумҳурии Тоҷикистон барои рушди фаъолияти фарҳангии ҳамватанон ва тоҷикони бурунмарзӣ, ҳифзи ҳуқуқҳои онҳо тадбирҳо меандешад.

Моддаи 65. Сарватҳои таърихию фарҳангии бурунмарзии Ҷумҳурии Тоҷикистон

1. Ҷумҳурии Тоҷикистон барои баргардондани сарватҳои таърихию фарҳангӣ, ки ғайриқонунӣ ба хориҷи кишвар бурда шудаанд, чораҳо меандешад.

2. Давлат барои ҳифзи сарватҳои таърихию фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон, нигоҳдории оромгоҳҳои ҳамватанон, ки дар хориҷи кишвар мавҷуданд, тадбирҳои зарурӣ меандешад.

Моддаи 66. Марказҳои фарҳангӣ дар хориҷи кишвар

Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷи кишвар марказҳои фарҳангӣ таъсис дода, фаъолияти онҳоро дар ҳамкорӣ бо дигар давлатҳо ба роҳ мемонад ва ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои истифода бурдани моликияташон дар соҳаи фарҳанг мусоидат менамояд.

Моддаи 67. Ташкилотҳои байналмилалии соҳаи фарҳанг

1. Таъсиси шахсони ҳуқуқии хориҷӣ дар соҳаи фарҳанг ва филиалу намояндагиҳои онҳо дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон амалӣ карда мешавад.

2. Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ метавонанд ба ташкилотҳои байналмилалии соҳаи фарҳанг, иттифоқҳои эҷодӣ ва иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ дохил шаванд.

3. Муассисаҳои соҳаи фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон метавонанд дар ҳайати худ аъзои (шаҳрвандони) хориҷиро ҷалб намоянд.

БОБИ 11.
МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 68. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои риоя накардани талаботи Қонуни мазкур бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 69. Дар бораи аз эътибор соқит донистани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг»

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи фарҳанг» аз 13 декабри соли 1997, №519 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон с. 1997, №23-24, мод. 352; с. 2001, №4, мод. 143; с. 2003, №12, мод. 691; с. 2008, №10, мод. 819; с. 2009, №7-8, мод. 499; с. 2011, №6, мод. 445) аз эътибор соқит дониста шавад.

Моддаи 70. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон **Эмомалӣ РАҲМОН**

ш. Душанбе,
3 январи соли 2024,
№ 2033